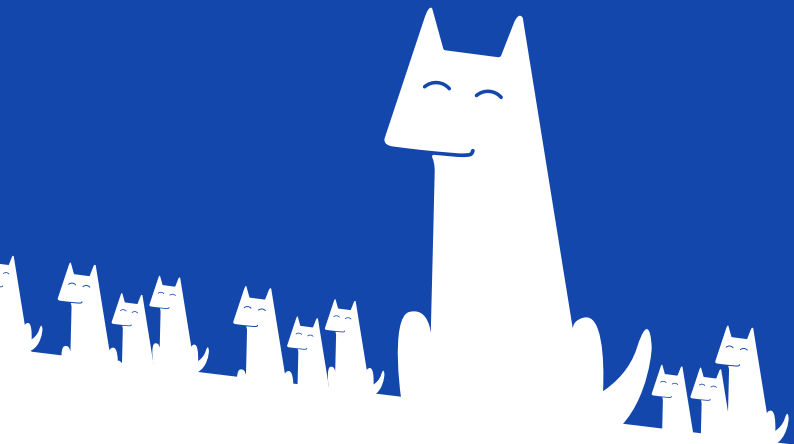


Dhufaanista – qorsheynta qoyska yaanyuuraha



**BADBAADINTA YAANYUURAHA
TILMAAN BIXIN MUHIIM AH 6**



Waxa ay Badbaadinta Yaanyuuraha aaminsan tahay in dhufaanista yaanyuurtaada ka hor inta aysan tarmin tahay mas'uuliyad muhiim ah oo mulkiile yaanyuur ahaan ku saaran. Yaanyuuraha aad bay u tarmaan turrada cunugyada ay dhalaanna way sii korortaa oo waxa ay la xiriirtaa turrada cuntada ay cunaan iyo baaxada hoygooda. Haddaan la dhufaanin, yaanyuurada UK aad bay u sii badan karaan in la xadidana way adkaan doontaa. Fadlan ha sii kordhinin dhibta ka taagan kumanaanka yaanyuuraha aan la rabin ee daadsan. Turradooda oo sii kororta waxa ay badisaa cudurada culeyska maan ahaan ee ay qaadaan, cudurada ay isqaadsiiyaan, qilaafka u dhexeeya iyo inay u samafalka yaanyuuraha oo wax ka dhinmaan.

Waa maxay dhufaanista?

Dhufaanista waa qaliin la sameeyo si yaanyuuraha dhediga – boqoradaha – looga joojiyo inay uureystaan , kuwa labka ahna – curiyeyasha – looga joojiyo inaya kuwa dhediga ah rimiyaan.

- Yaanyuurta dhediga ah la dhalmo tiraa – waxaa laga saaraa xubnaheeda ukumaha sameeya iyo ilmo-galeenkeeda
- Yaanyuurta labka ah waa la dhufaanaa – xaniinyahaa laga saaraa

Badbaadinta Yaanyuuraha waxay tallo ahaan u soo jeedisaa in cunugyada la dhufaan markaa ay yihiin **afar bil jir ama ka yar – in kasta oo yaanyuurtaada da' walba lagu dhufaan.** Dhufaanista waa sida ugu fiican ee uureysi aan la rabin looga hortago. Waxa kale ee ay dhufaanista ka hortagto waa kansarada iyo cudurada qaarkood, waxa ay yareysaa baadida, dagaalka iyo kadida.

Goortee la dhufaanaa?

Caadiyan, yaanyuurada waxaa la dhufaani jirey markay lix bil gaaraan. Hase ahaatee, waxa uu seyniska hadda tilmaamayaa inaysan dhib laheyn in goortaas ka hor la dhufaano. – tusaale ahaan, inta sideed toddobaad jir iyo ka weyn ah. Maadaama ay cunugyada qaan-gaari karaan wixii afar bilood jir ka bilowda ayna ku tarmi karaan, Badbaadinta Yaanyuuraha waxa ay ku talisaa in yaanyuuraha la dhufaano goorta ay afar bil jirka jiraan ama kaba yar yihiin.

Maxaa in la dhufaano sababaya?

Dhufaanista faa'idooyin badan bay u leedahay caafimaadka iyo yaeynta tirrda yaanyuuraha aan la rabin ee UK ku sugan.

Curiyeyaal 'dhan' – oo aan la dhufaanin:

- ayea u badan inay wada dhaawacmaan ama dagaal cudur ka qaadaan dhaliyana dhib iyo kharash ka daaweynta
- ayaa u safra dhulal kala fog iyaga oo raadinaya dhedig aan la dhufaanin, iyaga oo bareeraya shil alka wadada iyo dhaawac oo aad ku weyneyso wehelka yaanyuur kuu qaas aheyd
- ayaa meelaha kaadi ureysa ku shuba si ay goob u xeertaan dhedigna u soo jiitaan
- ayaa halis ugu jiran xaniinyaha oo wax uga soo baxaan
- ayaan ka ugaarsi fiicneyn yaanyuuraha la dhufaanin maadama uusan ugaarsiga dhaqan galmeed aheyn
- ayaa weynta mid ay la galmoodaan darteed qaadi kara ewlweel badan

Dhanka kale, curiyada la dhufaaney:

- waxa ay u badan tahay inaysan wareegin, tasoo yareyneysa inay shil baabuurdhib kaga timaado
- waxaa yaraanaya dagaalkooda iyo halista dhaawac soo gaara ama ama cuduro sida firuska yaanyuurta aydis ku rida (FIV) ama lukeemiyada yaanyuuradaha qaadaan (FeLV)
- waxa ay u badan tahay inaysan meelaha ku kaad-kaadin
- Ka soo baxyada xaniinyada kuma dhici karaam
- waxa ay noqdaan yaanyuuro weheshiga ku sii fiicnaada waxayna u badan yihiin in ay widaay guri kugula nagaada kuu noqdaan.'

Yaanyuuro dhedig 'dhan' – oo aan la dhufaanin:

- si xiriir ah bay u uureystaan laga bilaabo goortay afar bil jirsadaan
- inta badan cunugyo ayey sanadkiiba saddex jeer daadiyaan. Tan waxa ay sii kordhineysaa tirradooda iyo khaeasha mulkiilaha uga baxa, qaasatan haddii ay uurka ama dhalmada dhibtoodaan
- hilyada taranka saddexdii toddobaadka mar way ciyayaan oo dhawaaqayaan– Janweri ilaa Agost – si ay labka u soo jiitaan ilaa ay ka uureystaan
- waxa ay u badan tahay inay soo qaadaan cudurada falka galmo iyo qaabka isriminta ku faafa
- waxa ay halis ugu jiraan kansarka tubooyinka ukumaha iyo ilmo-galeenka iyo carjawyada nuujinta ku dhaca, iyaga oo weliba kansarka ilmo-galeenka (pyometra), oo mid daran ah

Dhanka kale, yaanyuur dhedig la dhufaaney:

- ma rimi doonaan, mar ma jirayo kharasha cunuyadooda ku baxa
- uma ciyaan ama uma dhawaaqaan sida sida boqoradaha aan la dhufaanin sameeyaan – markaa mulkiilaha iyo jaarka hurdada kama qashqashanto!
- uma badna in ay soo qaadaancudurada sida FIV oiyo FeLV ah eek u faafa qaniinyada iyo dhaqanka isku galmoodka ah
- ku ma dhici karo kansarka tubooyinka ukumaha iyo ilmo-galeenka. Waxaa kale oo aad uga yaraada qaadista kansarka qanjirada nujinta – qaasatan haddii goor hore la dhufaano,

Cunugyada dhasha uur aan la qorsheyn ka dib:

- cudur qaadis bay halis ugu jiri karaan
- kharash badan baa daryeelkooda caafimaada iyo wax siintooda ku baxa – waana in aad uga badan inta laga heli karo u suuq geynta suuq ay in badanba beecin u sii joogeen
- waxaa dhici karta inay hoy la'aan noqdaan
- waxa ay hoy helid uoo aan la rabin maadaama aysan jirin guryo ku fillan oo la qeybsado

Mulkiileyaal badan baan ogeyn midka ka midka curiyada badan ee wareegaye ee aan la garaneyn ee yaanyuurtooda aan dhufaaneyn la galmootay, markaa kama warhayaan cudurada geerida ka dhaln karto oo ay yaanyuurta qaaday. Teeda kale, dabcida waxa uu u sii gudbi karaa cunugyada dhasha. Isku biimeynta curey aan la aqoon waxaa ka dhaln kara dhalashada cunugyo aan tirrda qoyska ku habooneyn.

Qaliinka (Camaliyadda)

Yaanyuurtaada waxa ay u baahaneysaa in maalin lagu hayo rugta caafimaadka xoolaha suuxiso guudna la siyo, waa inaan cunto la siin saacadaha qaliinka ka hor ah.. Takhtarka xoolaha ayaa kuu sheegaya goortaad quudin karto. Qaliinka lab iyo dhedigba aad buu u sahlan yahay oo caadiyan waxa aad awoodi doontaa inaad yaanyuurtaada keento aadna qaadato isla maalintaas.

Ka dib, yaanyuurta dhediga ah waxaa ka muuqaneysa meel yar oo dhinac ama ubucda ah oo xiiran – timaha dhowr toddobaad ka dib bay u soo bixayaan. Dun baa ku tolnaan doonta oo haddii aysan jirka ku milmin uu takhtarka xoolaha 10 beri ka dib ka saari doono..

Yaanyuuraha waa adkeysii iyo karti badan yihiin – xitaa aadanaha waa ay kaga badiyaan – oo caadiyan dhaqso ayey qaliinka uga soo kabtaan. Takhtarka xoolaha ayaa kuu sheegi doona sida ugu fiican ee aad yaanyuurtaada u daryeeli kartid inta ay soo kabaneyso. Cunugyada waaba kuwo u soo kabsada si ka dhaqsiyo badan yaanyuuraha waaweyn. Dhufaaniska ka dib, yaanyuurtaada waxa ay u baahan doontaa cunto intii hore ka yar maadaama uu jirkeeda/jirkiisa shaqo tii hore ka yar qaban doono, markaa waxa aad u baahaneysaa la socodka miisaanka yaanyuuntaada iyo yareynta quudinteeda si aad uga hortagto inay aad u cayisho. Tan lacagna way kuu badbaadineysaa.

Waa intee kharashka ku baxa?

Kharashka qaliinka waa mid kala duwan oo meesha aad degan tahay ku xiran. Kharasha u caadi ah qaliinka curiyada waa £30 ilaa £60 kan dhedigana waa £40 ilaa £80. Takhtarka xoolaha ayaa qiimo kuu sheegaya qaliinka ka hor talladeenase waa wacdo tirro takhaatiirta xoolaha ah. Waxa ay mararka qaar Badbaadinta Yaanyuuraha siisaa mulkiileyaasha Ceyrta qaata ama uu dakhligoodu yar yahay kaalmo maaliyadeed. Faahfaahin dheeraad ah ka eego www.cats.org.uk/neutering ama wac 03000 12 12 12.

Hel takhtar yaanyuurta kuu dhufaana

In kasta oo ay inta badan takhaatiirta xoolaha wax dhufaanaan, waxaa jira qaar aan lix bil ka yar dhufaanin, hase ahaatee tirada waa ay sii badanaysaa iyada oo looga mahadinayaa kooxaha taageera sida Xiriirka Takhaatiirta Xoolaha Yar-yar (BSAVA). Si aad u hesho rug takhtar xoolo ee kuu dhow ee hore wax u dhufaana, fadlan eeg barta Badbaadinta Yaanyuuraha ee ah www.cats.org.uk

Hore u dhufaanista caadi ayey sanado badan ka aheyd wadamo badan, sida USA iyo Australia, Markaa waxaa jira raad cad oo diiwangelinaya amaankeeda iyo waxtarkeeda. Cilmi-baarista ma muujin wax waqtiga fog wax u dhimaya koriimada iyo hab-dhaqanka. Farsamo iyo daawooyin la sii hagaajiyey baa meesha ka saaraya welwelkii horey qaliinka looga qabay waxaana la dareemayaa inay cunugyada qaliinka uga soo kabtaan si ka dhaqsiyo badan yaanyuuraha waaweyn.

Ka run sheegista dhufaanista

- Yaanyuuraha waxa ay taranka ku bilaabaan afar bil
- Cunugyada si amaan ah baa loo dhufaanista karaa lix bil jir ka hor
- Yaanyuuraha waa ay u galmoodaan walaalahood iyo waalikood
- Yaanyuurta waxba u tarimeyso helidda hal xili ama “hal mar wax dhalid’ dhufaanista ka hor
- Mudaha uurka yaanyuuraha waa sagaal toddobaad waxa ayna midda dhediga ah uur qaadis kale u diyaar ahaaneysaa lix toddobaad ka dibmarkii ay dhasheyba
- Yaanyuurta saddex jeer ayey sanadkiiba dhali kartaa markiibana shan ama lix cunug bay dhashaa. Micnuhu waa inay Badbaadinta Yaanyuuraha sanadkiiba raadiso ilaa 18 guri daryeel, waana cunugyada hal yaanyuur oo keliyah! Taranka heerkan ah waa mid bi’iya oo dhiba yaanyuurta hooyada ah
- Hal dhedig oo aan la dhufaanin baa mudo shan sano uun ah ka tarmi karaa 20,000 oo yaanyuuro ah – yaanyuuraha aan la dhufaanin aad bay isku raadsan iyo heli ogyihiin waxaana bata uureysiga aan la qorsheyn ee loo baahneyn
- Yaanyuuraha dhufaanin ma ‘tabaan’ xubnahoodii ama fursado ay ku tarmaan oo ay cunugyo ku dhalaan – iyagu dad ma aha!
- Waa la dhufaanista karaa, xitaa haddii ay boqorada xilli gaartay, uur leedahay ama nuujineyso – wana fiican thay inaad takhtarka xoola la hadasho

Inta badan mulkiileyaasha waa ay dhufaanaan yaanyuurahooda, waase nasiib daro in ay jiraan tirro badan oo yaanyuuro la leeyahay ah oo taranka loo fasaxo ka hor inta aan la dhufaanin, taas oo badisa dhibta tirrada badan ka dhalata iyo culeyska hey'ada u samafalka xoolaha heysta. Fadlan ha la raagin oo la hadal takhtarka xoolaha. Maantaba in lagu dhufaano balanso. Yaanyuurtaada waxtar bay u leedahay, dhib badan bay yaanyurtaada ka badbaadin kartaa waana falka muhiim ah oo aad guud aan yaanyuuraha ku kaalmeyneysid.

Online ka baro wax yaanyuurtaada ku sabsan!

Fiiri aaladayada bilaashka kuugu caawineysa fahamka asalka yaanyuuraha iyo sida ay guryaheedana ugu dhex dhaqmaan.

<http://learnonline.cats.org.uk/content/ufo>



TILMAAN-BIXIN MUHIIM AH

- 1 Daryeelista yaanyuurtyaada
- 2 Gurigaku soo dhawow
- 3 Gurika guuris
- 4 Quudinta iyo cayilka xoogan
- 5 Hubinta amaanka yaanyuurtaada
- 6 Dhufaanista – qorsheynta qoyska yaanyuraha
- 7 Goorta la iska sii daayo
- 8 Mikrojobing (Microchipping)
- 9 Fahamka dhaqanka yaanyuurtaada
- 10 Maamulka dhaqanka yaanyuurtaada
- 11 Yaanyuuraha wada nool
- 12 Yaanyuuraha gudaha iyo kuwa dibad jooga ah
- 13 Yaanyuuraha iyo sharciga
- 14 Yaanyuuraha iyo dadka
- 15 Daryeelka cunuyadaada
- 16 Yaanyuuraha da'da ah
- 17 Yaanyuuraha duur ku noqodka ah
- 18 Yaanyuuraha uurka leh, dhalashada iyo daryeelka cunugyada yar-yar



TILAAAN-BIXIN TAKHTAR XOOLO

- 1 Arteraytis (Arthritis)
- 2 Cudurka hab-dhiska kaadi mareenka hoose ee yaanyuuraha (FLUTD)
- 3 Kaadi sokorowga/macaanka
- 4 Yaaryuur cun-cun iyo cudur maqaar qabta
- 5 Parvovirus-ka yaanyuuraha (FPV)
- 6 Cudurka keliyaha
- 7 Yaanyuuraha laxaadka la'
- 8 Dhiig-karka
- 9 Firuska yaanyuurta aydis qaadsiiya (FIV) iyo firuska yaanyuurta Lukeemiya ku rida (FeLV)
- 10 Firuska habka neefsashada gala (FCoV) iyo kan haraga caloosha yaanyuurta gala (FIP)
- 11 Wadno xanuun iyo cudur wadnaha ku dhaca
- 12 Qanjirka qoorta oo hawl badiya (Hyperthyroidism)
- 13 Neefta yaanyuuraha
- 14 Caafimaadka ilmaha iyo afka
- 15 Boodada iyo dhiig-miiratada kale
- 16 Hargab yaanyuureed
- 17 Cudurada faafa iyo tallaalka
- 18 Dheefshiid wax u dhinma – matag iyo shuban
- 19 Adiga 7 takhtarka xoolaha
- 20 Yaanyuuraha iyo haweenka uurka leh – Toxoplasmosis



War kale oo Badbaadinta Yaanyuuraha ama tabarucaad bixin ah ka eego www.cats.org.uk ama wac khadkayaga caawinaada ah 03000 12 12 12.

Reg Charity 203644 (England and Wales) and SC037711 (Scotland)

SEPT-13 CODE: 84006